

SAMENVATTING

NIET-TEKSTUEEL BEWIJSMATERAAL IN INTERNATIONAAL STRAFRECHTELIJKE VERVOLGINGEN: DE BESTE PRAKTIJKEN ACHTERHALEN VOOR HET GEBRUIK VAN AUDIOVISUEEL MATERIAAL IN EEN DIGITAAL TIJDPERK

Dit proefschrift onderzoekt het gebruik van niet-tekstueel bewijs in internationale strafrechtelijke vervolging, met de nadruk op ernstige internationale misdaden. Niet-tekstueel bewijs verwijst naar bewijsmateriaal dat voornamelijk inspeelt op de visuele en auditieve zintuigen (niet via tekst) en een fysieke of digitale vorm heeft. Het omvat film, foto's, video-opnames, satellietbeelden, computergegenereerde animaties, data, geavanceerde visuele beelden en andere visuele vormen van bewijs. Niet-tekstueel bewijs kan bijzonder effectief zijn in de zoektocht naar de waarheid, maar brengt ook aanzienlijke technische, epistemologische en juridische uitdagingen met zich mee. Deze scriptie voert diepgaand onderzoek uit naar het gebruik van dit type bewijs voor bewijsvoering en didactische doeleinden en benadrukt de noodzaak voor verbeterde visuele geletterdheid onder raadslieden en in hoven en tribunalen. Doorheen deze studie wordt verwezen naar relevante praktijken en rechtspraak in internationale strafrechtelijke vervolgingen, gaande van het Neurenberg Tribunaal tot de ad-hoc tribunalen en tot het Internationaal Strafhof.

Dit proefschrift beoogt het gebruik van niet-tekstueel bewijsmateriaal in internationale strafrechtelijke vervolgingen op de kaart te zetten. Het identificeert en onderzoekt bestaande uitdagingen in het creëren, verkrijgen, verwerken en gebruiken van niet-tekstueel bewijsmateriaal en formuleert aanbevelingen over hoe deze uitdagingen kunnen worden aangepakt. Daarnaast evalueert deze studie de risico's die gepaard gaan met bepaald bewijsmateriaal en hoe deze risico's geminimaliseerd kunnen worden. De rol van forensische analyse in beeldauthenticatie, de detectie van beeldvervalsing en de beoordeling van beeldinhoud wordt onderzocht. Veelbetekend is dat deze studie stelt dat het gebruik van niet-tekstueel bewijsmateriaal in internationale strafrechtelijke vervolgingen zich op een kantelpunt bevindt en dat, hoewel de *status quo* waarde heeft, verdere effectieve integratie van dit bewijsmateriaal gunstig zou zijn in de zoektocht naar de waarheid.

Rechtszaken vormen de uitgelezen gelegenheid voor het presenteren en schetsen van complexe verhalen met betrekking tot relevante gebeurtenissen en figuren door de partijen. Hoofdstuk één gaat in op de belangrijke rol die raadslieden spelen bij het verzamelen, selecteren en voorleggen van bewijs in de fase voorafgaand aan het proces en tijdens de procedure ter terechtzitting van een rechtszaak. Hoewel in de meeste rechtszaken met betrekking tot ernstige internationale misdaden de nadruk ligt op *viva voce* bewijs, blijkt niet-tekstueel bewijs vaak een integraal onderdeel te zijn van de ontwikkeling van het betoog. Verschillende soorten niet-tekstueel bewijs en de rol die ze hebben gespeeld gedurende de strafrechtelijke vervolgingen worden

besproken. Hoofdstuk twee begint met een analyse van de doelen die het internationaal strafrecht tracht te verwezenlijken, met de nadruk op waarheidsvinding en het creëren van een historisch dossier. Er wordt betoogd dat hoewel waarheidsvinding een van de belangrijkste doelen van het internationaal strafrecht uitmaakt, het opstellen van een uitgebreid historisch dossier niet de rol of de taak van een hof of tribunaal zou moeten zijn. Dit hoofdstuk onderzoekt het gebruik van verschillende soorten van niet-tekstueel bewijsmateriaal als een didactisch hulpmiddel dat kan worden gebruikt om complexe en uitgebreide gegevens over te brengen aan het hof of tribunaal en een beter begrip te bevorderen.

Hoofdstuk drie onderzoekt de democratisering van het verzamelen van bewijsmateriaal, in het bijzonder de rol die niet-onderzoekers zoals burgergetuigen, slachtoffers, strijders, daders en leden van het maatschappelijk middenveld spelen bij het registreren en indienen van bewijsmateriaal van criminaliteit. Deze onvermijdelijke decentralisatie van het verzamelen van bewijsmateriaal is noodzakelijk vanwege onvoldoende onderzoeksmiddelen, vertragingen bij het aanwezig zijn op de plaats delict, overheidsbemoedigen en veiligheidsrisico's in conflictgebieden. Al deze redenen zorgen ervoor dat onderzoekers niet tijdig (of helemaal niet) het benodigde bewijsmateriaal kunnen verzamelen. Dit hoofdstuk verkent de mogelijkheden en uitdagingen die gepaard gaan met dit democratiseringsproces, met inbegrip van de uitdagingen verbonden aan bewijs dat op sociale media en op open source websites wordt geüpload. Verderbouwend op hoofdstuk drie, wordt in hoofdstuk vier beargumenteerd dat foto's en videobeelden verschillen van andere vormen van bewijs aangezien ze niet alleen te vinden zijn, maar ook *gemaakt worden* door belanghebbenden wiens subjectieve keuzes invloed hebben op wat uiteindelijk wordt geproduceerd om in overweging genomen te worden. Visuele verhalen met betrekking tot ernstige internationale misdaden worden beïnvloed door de agenda's en vooroordelen van fotografen. Dit heeft op zijn beurt invloed op wat wordt vastgelegd, verzameld en weerhouden. Fotografen kunnen opzettelijk of onbewust de waarheid foutief weergeven. In dit hoofdstuk wordt geanalyseerd hoe de agenda's van de betrokken partijen en vooroordelen de waarheidsvinding kunnen schaden en gerechtelijke stukken kunnen vertekenen.

Er is een wijdverbreide overtuiging dat kijkers intuïtief een echt beeld herkennen als ze het zien en dat ze het vermogen hebben om een waarheidsgetrouw beeld te onderscheiden van een bedrieglijk beeld. Dit weerspiegelt de ietwat naïeve veronderstelling dat zien weten is en dat zien leidt tot inzicht. Hoofdstuk vijf stelt dat beelden vaak zijn ontworpen om gemengde boodschappen over te brengen. Of beelden het waard zijn om geloofd te worden is een contextuele overweging die afhankelijk is van hun bron, de presentator, het verhaal verbonden aan de beelden en het doel waarvoor ze worden getoond. Derhalve staat de betrouwbaarheid van digitale beelden centraal in dit hoofdstuk. Beelden kunnen opzettelijk gemanipuleerd of onopzettelijk gewijzigd worden om kijkers te misleiden. Fake news, waaronder beelden van twijfelachtige betrouwbaarheid, vormt een ernstige bedreiging voor de samenleving en het achterhalen van de waarheid. Dit hoofdstuk gaat in op de

gevolgen van onbetrouwbare beelden in het internationaal strafrecht en beschrijft hoe raadslieden complex niet-tekstueel bewijs kunnen presenteren op een manier die de inhoud nauwkeurig, betrouwbaar, gedetailleerder en met meer begrip overbrengt. De belangrijkste boodschap is dat wanneer hoven en tribunalen de waarheid proberen te achterhalen rond beschuldigingen van criminele feiten, een meer robuuste visuele geletterdheid essentieel is.

Afbeeldingen spreken niet noodzakelijkerwijs voor zichzelf en moeten worden bekeken en geïnterpreteerd met begrip en kennis van de context waarin ze werden gemaakt, het perspectief van de fotograaf en de verhalen die ze beweren te onderbouwen. Hoofdstuk zes onderzoekt het belang van goed geïnformeerde beeldinterpretatie en waarom hulp van een deskundige nodig kan zijn om goed te begrijpen wat beelden te bieden hebben, zeker als ze maar gedeeltelijk leesbaar zijn. Forensische beeldanalyse maakt het mogelijk om beelden te laten bestuderen door iemand met de vaardigheden nodig om deze beelden te ontleden en te reconstrueren om hun daadwerkelijke bewijskracht te maximaliseren. In dit hoofdstuk worden verschillende technieken beschreven die door experts kunnen worden gebruikt om beelddetails te ontsluiten. Hoofdstuk zeven bouwt verder op hoofdstuk zes door te onderzoeken of afbeeldingen kunnen worden vertrouwd om te tonen wat hun voorstander beweert dat ze tonen en bestudeert het belangrijke onderwerp van beeldauthenticatie (vaststellen dat afbeeldingen zijn wat ze beweren te zijn). Na een diepgaande juridische analyse van de manier waarop authenticatie is en wordt gehanteerd in common law rechtbanken, de ad-hoc tribunalen en het Internationaal Strafhof, pleit dit hoofdstuk voor een andere benadering van authenticatie dan dewelke momenteel wordt gebruikt door het Internationaal Strafhof en doet aanbevelingen voor de manier waarop beeldauthenticatie zou moeten worden aangepakt door raadslieden van het Hof.

Hoofdstuk acht bespreekt opkomende technische beperkingen en het gebruik van geavanceerde visuele representaties in het internationaal strafrecht en de vervolging van gruweldaden. De focus van dit hoofdstuk ligt op het gebruik van virtual reality, immersive virtual environments en augmented reality in de rechtszaal. Het onderzoekt de mogelijke toepassingen van deze technologieën en de bijbehorende voor- en nadelen. Ook worden de technische en juridische implicaties van het gebruik van nieuwe technologie en een beoordeling van bewijskracht versus potentieel nadelig effect onderzocht. Dit hoofdstuk sluit af met aanbevelingen voor hoe opkomende technologieën moeten worden geëvalueerd voor gebruik in de rechtszaal en, indien ze gebruikt worden, hoe ze kunnen worden gebruikt als effectieve hulpmiddelen in de zoektocht naar de waarheid.

Het laatste hoofdstuk van dit proefschrift biedt enkele belangrijke conclusies voor de lezer. Hoofdstuk negen biedt een thematische analyse van de aanbevelingen die in eerdere hoofdstukken naar voren zijn gekomen, waaronder aanbevelingen voor beleid en praktijk, en suggesties voor het verbeteren van de huidige juridische benadering van de authenticatie en het gebruik van niet-tekstueel bewijs binnen het Internationaal

Strafhof. Het contextualiseert de inhoud van deze studie tussen andere bestaande studies en verduidelijkt hoe dit proefschrift een leidraad biedt voor een beter gebruik van niet-tekstueel bewijs in internationale strafrechtelijke vervolgingen. Ten tweede formuleert dit hoofdstuk aanbevelingen voor het Bureau van de Aanklager van het Internationaal Strafhof met betrekking tot de ontwikkeling (en aanpassing) van een formele databank voor het verwerven, beoordelen en opslaan van niet-tekstueel bewijsmateriaal ingediend door individuen en organisaties anders dan onderzoekers van het Bureau van de Aanklager, met inbegrip van aanbevelingen voor een grotere rol voor machine learning en artificial intelligence om taken uit te voeren die anders door mensen zouden moeten worden uitgevoerd. Ten derde betoogt dit hoofdstuk dat het gebruik van niet-tekstueel bewijs in internationale strafrechtelijke vervolgingen zich momenteel op een kantelpunt bevindt. De algemene bevinding is dat de huidige aanpak niet inherent verkeerd of verontrustend is, maar eerder dat het fundamenteel ontoereikend is voor de waarheidsvinding, de kerntaak van het Hof. Het hoofdstuk evalueert de *status quo* met betrekking tot het gebruik van niet-tekstueel bewijs en doet gerichte aanbevelingen om het gebruik van niet-tekstueel bewijs in het internationaal strafrecht naar een hoger niveau te brengen.